

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI SEKCJI PEDAGOGIKI SZTUKI KNP PAN W 2025 ROKU

I. Zebrania/posiedzenia Sekcji (opis: data, najważniejsze omawiane problemy, liczba i tematy wygłoszonych referatów)

W 2025 roku odbyły się trzy zebrania online Sekcji.

10 czerwca 2025 roku omawiano następujące zagadnienia:

Powitanie i głos wstępny przewodniczącego

Szczegółowa informacja na temat przygotowań do II Międzykulturowej Konferencji Pedagogiki Sztuki "Sztuka w kreowaniu lepszego świata" w Lublinie w dniach 24-26 września 2025 roku - referuje Dr Urszula Lewartowicz

Dyskusja nad poparciem przez Sekcję wniosku przewodniczącego w sprawie nadania Prof. Januszowi Gajdzie Medalu Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN za Zasługi dla Rozwoju Polskiej Pedagogiki

Sprawa planowanego podręcznika akademickiego "Wprowadzenie do pedagogiki sztuki" - ref. przewodniczący

7 lipca 2025 roku spotkanie w całości poświęcone było dyskusji nad zaproponowaną przez przewodniczącego strukturalizacją uwspólniającą zawartości całego podręcznika „Wprowadzenie do pedagogiki sztuki: podręcznik akademicki” red. D. Kubinowski, U. Lewartowicz (Wydawnictwo UMCS, Lublin 2027). Omówiono także normy edytorskie oraz uzgodniony spis treści podręcznika z dodanymi przy każdym z rozdziałów propozycjami ich strukturalizacji.

16 grudnia 2025 roku kolejne spotkanie poświęcone było w całości zasadniczo dyskusji nad finalną strukturyzacją w/w podręcznika. Po wielu dyskusjach uzgodniono następujący spis treści:

Słowo wstępne

Podziękowania

Część I. Podstawy pedagogiki sztuki

1. O istocie sztuki oraz jej źródłach, rodzajach, funkcjach i przemianach w perspektywie pedagogicznej

2. Komplementarny model pedagogiki sztuki jako (sub)dyscypliny naukowej

3. Pedagogika sztuki w kalejdoskopie wielodyscyplinarności, interdyscyplinarności i transdyscyplinarności naukowej

4. Edukacja artystyczna i estetyczna jako przedmiot studiów i badań pedagogicznych w perspektywie historyczno-porównawczej

5. Edukacyjne badania przez sztukę: konteksty metodologiczne

6. Arteterapia i artyfikacja

Część II. Subdyscypliny pedagogiki sztuki

7. Pedagogika muzyki

8. Pedagogika sztuk plastycznych

9. Pedagogika literatury

10. Pedagogika teatru

11. Pedagogika tańca

12. Pedagogika filmu

Część III. Pedagogika sztuki w wymiarze instytucjonalnym i osobowym

13. Edukacja artystyczna w szkole
14. Szkolnictwo artystyczne
15. Instytucje sztuki profesjonalnej – aspekty edukacyjne
16. Amatorski ruch artystyczny
17. Aktywność artystyczna osób z niepełnosprawnościami
18. Artywizm

Bibliografia

Indeksy

II. Konferencje (debaty, dyskusje, inne formy spotkań naukowych). Konferencje naukowe organizowane / współorganizowane przez Sekcję

Nazwa konferencji data, miejsce	Organizator, współorgani- zatorzy	Rodzaj konferencji		Liczba uczestników		Liczba wystąpień
		kra- jowa	między- narodowa	ogółem	z zagra- nicy	
II Międzykulturowej Konferencji Pedagogiki Sztuki „Sztuka w kreowaniu lepszego świata”, 24-26 września 2025 roku, Lublin	Sekcja Pedagogiki Sztuki KNP PAN oraz Instytut Pedagogiki UMCS w Lublinie		X	56	10	47

II Międzykulturowa Konferencja Pedagogiki Sztuki „Sztuka w kreowaniu lepszego Świata” zorganizowana został przez Instytut Pedagogiki UMCS oraz Sekcję Pedagogiki Sztuki Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN pod honorowym patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, JM Rektora UMCS prof. Radosława Dobrowolskiego oraz Prezydenta Miasta Lublin dra Krzysztofa Żuka. Wydarzenie zorganizowano dzięki wsparciu finansowemu Miasta Lublin oraz Lubelskiego Centrum Inicjatyw Tanecznych. Konferencja - druga z cyklu zapoczątkowanego w 2020 r. powołaniem Sekcji Pedagogiki Sztuki KNP PAN - zgromadziła kilkudziesięciu naukowców z uniwersytetów m.in. w Warszawie, Łodzi, Katowicach, Toruniu, Lublinie, Rzeszowie, Krakowie, Słupsku, a także z Ukrainy, Hiszpanii i Włoch. Uroczyste otwarcie konferencji połączone było z Sesją Jubileuszową dedykowaną prof. Januszowi Gajdzie świętującemu 70-lecie pracy pedagogicznej oraz 50-lecie uzyskania stopnia doktora nauk humanistycznych. Profesor, autor Ponad 300 publikacji i współtwórca nurtu neopedagogiki kultury, otrzymał liczne wyróżnienia: Medal Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN za Zasługi dla Rozwoju Polskiej Pedagogiki, Medal 80-lecia UMCS, Medal „Zasłużony dla Miasta Lublin” oraz Medal 50-lecia Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS, Podczas uroczystości odczytano listy gratulacyjne od przedstawicieli świata nauki. Głos zabrali również wypromowani przez prof. J. Gajdę doktorzy. Wydarzeniu towarzyszył panel dyskusyjny z udziałem prof. Janusza Gajdy, prof. Jana P. Hudzika, prof. Janusza Kirenki i prof. Dariusza Kubinowskiego, poświęcony dorobkowi naukowemu Jubilata oraz roli sztuki w edukacji. Obrady konferencyjne obejmujące sesje plenarne i półplenarne koncentrowały się na idei sztuki jako medium kreowania lepszego świata w obliczu wyzwań XXI wieku, ukazując ją zarazem jako narzędzie krytycznej diagnozy

współczesnych zagrożeń i konstruktywnego budowania wartości humanistycznych oraz demokratycznych. Dyskutowano o edukacji artystycznej wobec wojen i migracji, o relacjach człowiek-środowisko w dobie kryzysu klimatycznego, o międzykulturowości i dialogu w czasach napięć społecznych, a także o roli sztuki w budowaniu empatii, zdrowia psychicznego i odporności wspólnot. Pojawiały się wątki ekologiczne, terapeutyczne, związane z nowymi mediami i sztuczną inteligencją - zarówno w kontekście zagrożeń, jak i potencjału w służbie dobra wspólnego, a także z rewitalizacją dziedzictwa kulturowego i artystycznymi formami oporu.

II.1. Omówienie wyników konferencji z punktu widzenia jej znaczenia dla reprezentowanej przez Komitet dyscypliny naukowej

Wysiłki globalne podjęte przez ludzkość po tragicznych doświadczeniach II wojny światowej – których wymownymi przejawami były przyjęcie i wdrożenie pierwszych dokumentów międzynarodowych stanowiących podstawę prawną katalogu praw człowieka oraz powołanie do życia Organizacji Narodów Zjednoczonych stojącej na straży jego przestrzegania – niosły wielkie nadzieje na kreowanie lepszego świata. Nadzieje te jednak szybko okazały się płonne. Nadal z różną mocą w różnych momentach i miejscach ścierają się ze sobą dwie globalne filozofie myślenia i działania w świecie odzwierciedlone między innym w hasłach: „cywilizacji śmierci” i „cywilizacji miłości”. Początek XXI wieku nie zmienia tej tendencji i nadal pozostają aktualne postulaty obrony i promocji synergii wartości humanistycznych i demokratycznych. Sztuka i edukacja przez sztukę stanowią szczególne dziedziny kultury, które efektywnie i efektownie są włączane do tej obrony i promocji, przyczyniając się do kreowania lepszego świata. Zdajemy sobie sprawę z faktu, że koncept „lepszego świata” należy do kategorii dyskursywnych. Jednak w naszym myśleniu i działaniu odwołujemy się do synergii wartości humanistycznych i demokratycznych, która leży u podstaw idiomu pedagogiki współczesnej. Przyjmując generalne założenie merytoryczne, że sztuka w jej różnorodnych obszarach jest i może być ważnym medium kreowania lepszego świata wobec wyzwań XXI wieku oraz traktując edukację przez sztukę dwubiegunowo, to znaczy jednocześnie w wymiarze krytycznym jak i konstruktywnym, zaproponowano i podjęto w toku konferencji następujące pary pól problemowych:

- wojna vs. pokój na świecie i między ludźmi,
- antropocen vs. symbiocen w relacjach międzygatunkowych,
- eksploatacja Ziemi vs. ochrona zasobów naturalnych,
- zanieczyszczenie środowiska vs. ruchy ekologiczne,
- kataklizmy lokalno-regionalne vs. humanitaryzm woluntarystyczny,
- choroby cywilizacyjne vs. zdrowie publiczne,
- kryzysy egzystencjalne vs. empatia holistyczna,
- nierówności vs. sprawiedliwość w życiu społecznym,
- fundamentalizm vs. ekumenizm w życiu religijnym,
- nacjonalizm vs. międzykulturowość w relacjach etnicznych,
- masowe przemysły pop-kultury vs. rewitalizacja dziedzictwa kulturowego,
- kapitałocen vs. zrównoważony rozwój w życiu gospodarczym,
- neokolonializmy vs. multiróżnorodność bytów ludzkich i pozaludzkich,
- różne formy przemocy vs. wsparcie najsłabszych,
- egoizm vs. solidaryzm w sytuacjach granicznych,
- sztuczna inteligencja na usługach komercji i manipulacji vs. sztuczna inteligencja w służbie pomocniczości,
- zło vs. dobro w różnych kontekstach.

III. Inne formy działalności upowszechniającej i promującej naukę (opis)

- brak

IV. Działania Sekcji na rzecz reprezentowanej dyscypliny naukowej / komitetu

(opis)

Sekcja od momentu powołania w 2020 roku podejmuje wysiłki na rzecz ukonstytuowania nowatorskiej (sub)dyscypliny nauk pedagogicznych pod uzgodnioną nazwą „pedagogiki sztuki” poprzez cykliczne spotkania online, debaty online wokół wybranych zagadnień, publikacji i wydarzeń, organizowanie międzynarodowych konferencji naukowych oraz prace nad podręcznikiem akademickim.

V. Działalność ekspercka, opinie, oceny i konsultacje w roku sprawozdawczym

- brak

VI. Inne działania wynikające ze specyfiki działania Sekcji (opis)

- brak

VII. Działalność wydawnicza (opis)

- brak

VIII. Aktywność międzynarodowa (opis)

- organizacja drugiej konferencji międzynarodowej w Lublinie (patrzy wyżej)